

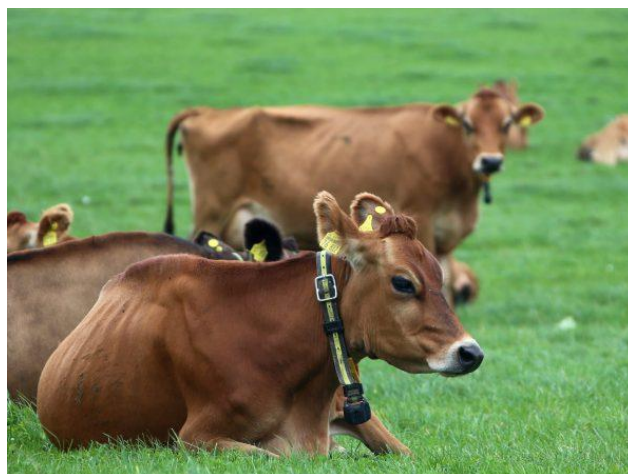


SuMaNu soovituste leht nr. 5, poliitikate kujundamiseks

Platvormprojekti "SuMaNu" raames on koostatud lehtede sari soovitustega poliitikate kujundamiseks, mis toetaks üleminekut kestlikumale põllumajandusele ja tõhusamale toitainete ringlusele. Kuna selle sarja lehed täiendavad üksteist, siis on oluline nende kõigiga tutvuda. Eesti keelde tõlgitud lehtedele on lisatud ka ülevaade olukorrast Eestis seoses käesolevate soovitustega.

Kahjulike ainete minimaalne kasutamine ja hoolikas sõnniku töötlemine tagavad sõnniku-toitainete ohutu ringlussevõtu

- Antibiootikumide ja muude ravimite ainult vajaduspõhise kasutamise tagamiseks peaks loomade pidamistingimused olema optimeeritud (st rakendatakse tõhusaid karja tervisejuhtimise praktikaid).
- Mikroelementide sõnnikusse sattumise minimeerimiseks tuleks neid kasutada ainult vastavalt loomade toitumisvajadustele.
- Sõnniku hügieeniline kvaliteet peab olema tagatud, eriti mitme põllumajandusettevõtte sõnniku töötlemisel ja/või täiendavate söödakomponentide kasutamisel. Taassaastumise vältimiseks tuleks töötlemise, hoiustamise ja logistika ajal rakendada ettevaatusabinõusid.
- Reoveesette ja sõnniku koostöötlemine ei ole soovitatav, sest mikroelementide, orgaaniliste saasteainete ja hügieeniga seotud riskid on reoveesetetes tavaliselt suuremad kui sõnnikus.



Olukord Eestis

- Nõuded põllumajandusloomade pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta. on määratud põllumajandusministri määrustega. (vt Loomakaitseseadus, prg 3 lg 4)
- Veterinaarravimite väljakirjutamist ja kasutamist reguleerib Põllumajandusministri määrus „Ravimite ning ravimsöötade loomahaiguste ennetamiseks ja raviks kasutamise tingimused ja kord“.
- Reoveesette ja sõnniku koostöötlemine ei ole keelatud aga reoveesette kasutamisele põllumajanduses on rida muid piiranguid (vt Veeseadust).

Ülevaadet kõigi projektis osalenud riikide olukorrast aastal 2021 on võimalik saada SuMaNu aruandest *“Current situation in partnership countries”*.

Taust

Ringmajanduse edendamiseks ja imporditavatest energiamahukatest mineraalväetistest sõltuvuse vähendamiseks tuleb sõnnikut kasutada kestlikult, kuna see on üks olulistest toitainete kandjatest Läänemere piirkonnas. Sõnniku ja sõnnikuväetiste ohutust mõjutavad farmaatsiatoodete, mikroelementide, ja patogeenide sisaldused.

Farmaatsiatooted

Mure farmaatsiatoodete, täpsemalt antibiootikumide ja nende metaboliitide, kahjuliku mõju üle inimeste tervisele on tekkinud seoses toiduahela võimaliku saastumisega karjamaal või sõnniku kasutamisega põllumajandusmaadel. Sõnnikust pärinevad antibiootikumid võivad kaasa aidata antibiootikumresistentsete mikroobide arengule ja levikule tekitades probleeme inimestele, loomadele ja keskkonnale ülemilselt. Ohud kaasnevad ka teiste ravimitega. Näiteks võivad algloomadevastased ained kuhjuda pinnasesse ja olla taimedele toksilised.

Mikroelemendid

Mõningaid mikroelemente kasutatakse söödalisanditena. Ehkki sõnnikus on mikroelementide kontsentratsioon enamasti madal, on see siiski sageli kõrgem

kui mineraalväetistes, ja mikrode kogus mullas saab olulist lisa. Seetõttu võib sõnniku liigkasutamine põhjustada mikroelementide kuhjumist mullas ning need elemendid võivad sattuda toiduahelasse ja vette, põhjustades ohtu nii keskkonnale kui ka inimeste tervisele.

Sõnniku töötlemine

Sõnniku töötlemise tehnoloogiatel on saasteainetele ja patogeenidele erinev mõju. Näiteks, veesisalduse vähendamisele võib järgneda soovimatute mikroelementide kontsentratsiooni tõus. Mikroelemendid võivad pärineda ka protsessi kaasatavatest lisanditest.

Töötlemine võib sõltuvalt tehnoloogiast osaliselt või täielikult eemaldada antibiootikumühendid sõnnikuväetistest.

Kui mitme ettevõtte sõnnikut töödeldakse koos, ilma hügieniseerimata, on hoolimata söödalisandite sisaldusest oht, et patogeenid, taimehaigused ja invasiivsed liigid levivad ühest ettevõttest teistesse.

Rakendamine

ELi määrus (2019/6) veterinaarravimite kohta piirab alates jaanuarist 2022 profülaktilise kasutamise ainult erandjuhtudele, ja antibiootikumide metafülaktilisele kasutamisele, kui loomarühmas on nakkuse või nakkushaiguse levimise suur oht ja puuduvad sobivad alternatiivid.

Väetisetooteid käsitleva ELi määrusega (EL 2019/1009) reguleeritakse väetiste ELi siseturul kättesaadavaks tegemisel näiteks töötlemistingimusi, mikroelementide ja PAHide kontsentratsioone ning patogeene toodetes. Sõnnikuväetiste kõrge kvaliteedi tagamiseks tuleks miinimumnõudena järgida ELi väetisemäärust, isegi kui need sõnnikuväetised ei ole ette nähtud ELi siseturule.

Loomseid kõrvalsaadusi käsitlevas ELi määruses (1069/2009) on sätestatud tervishoiueeskirjad. Ohutusalaste teadmiste ja määruste ajakohastamiseks on vaja rohkem uuringuid eesseevate probleemidele, nagu antibiootikumiresistentsus ja sõnniku töötlemise tehnoloogiad.

SuMaNu

Sustainable manure and nutrient management for reduction of nutrient loss in the Baltic Sea Region.



EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND

More information www.balticsumanu.eu